

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІОНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

СПІВАКОВСЬКИЙ Олександр Юрійович

**ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІ ЧИННИКИ РЕЖИСЕРСЬКИХ ВТІЛЕНЬ
МАЛИХ МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНИХ ФОРМ
(спеціалізація «музична режисура»)
СПЕЦКУРС**

Творчий керівник: **Даць Ірина Вільямівна**
народна артистка України, професор

Науковий консультант: **Шестеренко Ірина Вікторівна**
Кандидат мистецтвознавства, в. о. професора

Київ – 2022

ЗМІСТ

- I. Вступ. Перспективи сценічних утілень малих музично-театральних форм.
- II. Теоретико-методологічні засади виконавської інтерпретації оперного твору.
- III. Особливості режисерської реалізації творчих проєктів. Інтерпретаційні чинники трактування композиторського задуму у сценічному вирішенні оперної вистави.
- IV. Інтерпретаційні характеристики «твору композитора» на прикладі сценічних утілень опери «Замок герцога Синя Борода Опера Б. Бартока «Замок герцога Синя Борода» в аспекті актуалізації малих оперних форм.
- V. Список рекомендованої літератури.

I. Вступ. Перспективи сценічних утілень малих музично-театральних форм.

1. Малі музично-театральні форми в музичному театрі.
2. Соціально-економічні чинники популярності опер малих форм.
3. Опері малої форми доби інформаційного суспільства.
4. Приклади репертуарних варіацій малих оперних форм.
5. Досвід українських та зарубіжних митців у створенні культурно-мистецьких проєктів початку ХХІ століття.

II. Теоретико-методологічні засади виконавської інтерпретації оперного твору.

1. Методологічні підходи у дослідженні творчого матеріалу композитора.
2. Аналіз композиторського доробку та його оперного твору.
3. Матеріально-творчі можливості при підході до роботи над конкретною оперною драматургією.
4. Ідейно-художній аналіз твору.
5. Подієвий ряд та архітектоніка драматургії опери.
6. Композиційні особливості оперних творів малих форм.
7. Робота над створенням досье персонажів опери.
8. Оперне лібрето як джерело позавербальних сенсів.
9. Аналіз оркестрової партитури як головного режисерського документу.
10. Приклади сценічних втілень даної драматургії.

III. Особливості режисерської реалізації творчих проєктів. Інтерпретаційні чинники трактування композиторського задуму у сценічному вирішенні оперної вистави.

1. Композиторський задум оперного твору малої форми: реальний, умовно-реальний та гіпотетичний.
2. Обґрунтування композиторсько-драматургічної ідеї оперного твору малої форми.
3. Семантична ідея та її обґрунтування в опері малої форми.
4. Втілення задуму та ідеї опери в динаміці розгортання музичних подій.
5. «Твір композитора» та його інтерпретаційні особливості.
6. Сильові моменти в творчій інтерпретації виконавців партій оперного твору.
7. «Твір виконавця» та підходи до його інтерпретації.
8. Розуміння семантичної ідеї у «творі виконавця».
9. Композиторсько-драматургічна ідея у «творі виконавця».
10. Нюанси перетворення семантичної і композиційно-драматургічної ідеї у «творі виконавця».

IV. Інтерпретаційні характеристики «твору композитора» на прикладі сценічних утілень опери «Замок герцога Синя Борода».

1. Особливості режисерської роботи над сценічним втіленням опер малих форм.
2. Опера Б. Бартока «Замок герцога Синя Борода» в аспекті актуалізації малих оперних форм.
3. Композиційно-сценічний аспект опери Бели Бартока «Замок герцога Синя Борода»
4. Новаторські режисерські підходи у вирішенні мізансцен даного твору.
5. Робота над створенням соціально-психологічних портретів персонажів опери.
6. Сценічне вирішення образу Герцога Синьої Бороди.

7. Психологічний портрет Юдіт та режисерська робота над його створенням.
8. Режисерське вирішення образів тригерів попередніх жінок Синьої Бороди.
9. Зміна поведінки дійових осіб у процесі драматургічного розвитку опери Б. Бартока.
10. Вирішення психологічної проблеми аб'юзу засобами оперного мистецтва.
11. Приклади сценічних втілень опери Б. Бартока «Замок герцога Синя Борода» та їх інтерпретаційні характеристики.

Список рекомендованої літератури

1. Веселовська Г. І. Живе і мертво в театрі цифрових технологій // Художня культура. Актуальні проблеми. Вип 14. Київ, 2018. С. 160-162.
2. Гасиліна Ю. В. Театральний центр і незалежні театри як полігон нової театральної формації. Курбасівські читання // Науковий вісник Національного центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса / Редкол.: Н. Корнієнко та ін. Київ : НЦТМ ім. Леся Курбаса, 2018. № 13. С. 230- 242.
3. Геди А. О некоторых особенностях венгерского национального стиля в творчестве Белы Бартока // Київське музикознавство : зб. ст. / Київський ін-т музики ім. Р. М. Глієра ; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2014. Вип. 50. С. 261–269.
4. Гендерні стереотипи та становлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві. Київ: Інститут соціології НАНУ, 2007. 78 с.
5. Гнатів Т. Ф. Бела Барток: опера «Замок Герцога Синя Борода» на перехресті культур // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 33 : Музика у просторі культури: зб. ст. Київ, 2004. С. 303–314.
6. Гринь Л. О. Педагогічні умови використання вокального мистецтва у професійній підготовці актора музично-драматичного театру : автореф. дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.04. Класичний приватний ун-т. Запоріжжя, 2013. 20 с.
7. Земба Б. Домашнє насильство як проблема виховання та суспільства. Проблеми сучасної психології. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2016. С. 67-79.
8. Зінькевич О., Чекан Ю. Музична критика: теорія та методика. Чернівці, 2007. 424 с.
9. Казарінова О. В. Опера малої форми в австро-німецькій музиці першої третини ХХ століття (на матеріалі ранніх оперних триптихів П. Хіндеміта і Е. Кренека) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2010. 19 с.

10. Ковтуненко В. І. Український театр у період сучасних суспільних трансформацій (до проблеми визначення соціокультурних показників) : автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.01. Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2002. 19 с.
11. Пацунов В. П. Експериментальна режисура : курс лекцій для студентів спеціалізації 026 «Сценічне мистецтво». Освіт. рівень «Бакалавр». Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Ф-т режисури і шоу-бізнесу. Київ, 2017. 100 с.
12. Режисура музичного театру: програма курсу // уклад. І. О. Борис, С. І. Гордєєв. Харківська держ. академія культури. Харків, 2003. 12 с.
13. Співаковський О. Ю. Українські постановки малих музично-театральних форм доби 2000-х років // *Українське музикознавство*, 2020. № 46, С. 75-85.
14. Співаковський О. Ю. Режисерсько-дослідницький концепт сценічних утілень опери Б. Бартока «Замок герцога Синя Борода» 2020-2021 років // *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 2021. № 3-4 (53-54). С. 239-251.
15. Співаковський О. Ю. Режисерське втілення опери Бели Бартока «Замок герцога Синя Борода»: композиційно-сценічний аспект // *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 2022. № 1 (54). С. 136-148.
16. Співаковський О. Ю. Феномен опери малої форми в умовах інформаційного суспільства // *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції Актуальні проблеми музичного театру в контексті соціокультурних викликів сучасності*. Київ, НМАУ імені П. І. Чайковського. 2020 р. С. 200-207.
17. Співаковський О. Ю. Опера Б. Бартока «Замок Герцога Синя Борода» у контексті угорсько-українських зв'язків // *Матеріали четвертої міжнародної науково-практичної конференції Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях*. Київ, НМАУ імені П. І. Чайковського (5–7 листопада). 2020 р. С. 182-186.
18. Співаковський О. Ю. Опера Бели Бартока «Замок Герцога Синя Борода» в аспекті актуалізації малих музично-театральних форм// *Матеріали*

міжнародної науково-практичної конференції *Світовий та український музичний театр у контексті сучасного культурного дискурсу* / НМАУ імені П. І. Чайковського (22-23 лютого). Київ, 2021 р. С. 212-219.

19. Співаковський О. Ю. Опера Б. Бартока «Замок герцога Синя Борода»: режисерсько-соціальний контекст // Матеріали п'ятої міжнародної науково-практичної конференції *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях* / НМАУ імені П. І. Чайковського (4-6 листопада). Київ, 2021 р. С. 221-224.

20. Солодовникова А. Г. Бела Барток. Опера «Замок герцога Синя Борода»: проблеми композиційно-драматургічної структури. Бела Барток сьогодні, 2012. сс. 32-43. 200 с.

21. Толошняк Н. А. Украинская камерная опера (к проблеме эволюции жанра) : автореф. дис... канд. искусствоведения. спец. 17.00.02 Музыкальное искусство. Киевская гос. конс. им. П. И. Чайковского. Киев, 1991. 23 с.

22. Триколенко С. Т. Українська сценографія кінця ХХ - початку ХХІ ст. : основні тенденції розвитку та авторські позиції : автореф. дис...канд. мистецтвознавства: 26.00.01 Теорія та історія культури. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2016. 18 с.

23. Москаленко В. Г. Про індивідуально-стильові засади музичного авторства // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, 2018. Вип. 123. С. 7-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnmau_2018_123_3 (дата звернення: 20.06.2022).

24. Музичний твір як творчий процес / за ред. О. С. Тимошенко. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2002. Вип. 21. 280 с.

25. Психологія творчості: Конспект лекцій / уклад. О. А. Кривопишина. Суми: СумДУ, 2009. 81 с. 44. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посіб. 3-тє вид. Київ: Либідь, 2004. 288 с.

26. Рубан О. М. Естетична діяльність: вияв унікальності особистості: автореф. дис. канд. філос. наук. Київ, 1997. 19 с.

27. Чекан Ю. До питання визначення предмету історії музики. Музичноісторичні концепції минулому і сучасності/ ред.-упор.О.Зінкевич, В.Сивохіп. Львів : Сполом, 1997. С.17-23. 64. Чекан Ю. Інтонаційний образ світу: монографія. Київ: Логос, 2009. 227 с.
28. Чекан Ю. І. Інтонаційний образ світу : монографія. Київ : Логос, 2009. 227 с.
29. Balázs Béla. A kékszakállú herceg vára: Megjegyzések a szöveghez [Duke Bluebeard's Castle: Notes on the Text]. In: Balázs Béla: Válogatott cikkek és tanulmányok [Béla Balázs: Selected Articles and Studies]. Esztétikai Kiskönyvtár. ed. Magda Nagy. Budapest: Kossuth Könyvkiadó, 1968 [1913]. pp. 34–37.
30. Balázs Béla. Balázs Béla: Napló. 1–2. kötet. Tények és tanúk [Béla Balázs: Diary. Vols. 1–2. Facts and Witnesses]. Sel. & ed. Anna Fábry. Budapest: Magvető Könyvkiadó, 1982 [1922], pp. 188-189.
31. Bartók Béla, Jr. (ed.), Apám életének krónikája. Napról napra [Chronicle of my Father's Life. Day-by-Day]. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat, 1981a. 473 pp.
32. Bartók Béla and Balázs Béla, Bluebeard's Castle, Op. 11, New York: Universal Edition A. G. 2, 1918.184 pp.
33. Brown K. S. #metoo: Sexual Harassment within Psychology, Social Work, and Marriage/Couple and Family Therapy Training Programs. *Journal of Feminist Family Therapy*, 31(4), 2019. pp. 195- 210.
34. Carl S. Leafsteadt, Inside Bluebeard's Castle: Music and Drama in Bela Bartok's Opera. New York: Oxford University Press, 1999. 246 pp.
35. Frigyesi J. Bela Bartok and Turn_of_the_Century Budapest. Berkeley, Los Angeles and London: University of California Press, 1998. 356 p.
36. Lendvai E. Bela Bartok. An analysis of his music. London, 1971. 115 p.
37. Lendvai E. Bartok and Kodaly. Budapest, 1976-1980. V. 1-4. 33 p.
38. Michael Cooper. The World of Small Opera Is Getting Bigger. *The New York Times*, 2016, P.
39. Stevens H. The Life and the Music of Bela Bartok. N. Y.: Oxford Univ. Press, 1953. XVIII. 366 p.

40. Szabolcsi B. Bela Bartok, Leben und Werk. Lpz., 1961. 216 p.
41. Antokoletz, Elliot, 1984. The Music of Béla Bartók: A Study of Tonality and Progression in Twentieth-Century Music. Berkeley: University of California Press 2. 342 pp.
42. Fábry Andrea. A Comparative Analysis of Text and Music and Gender and Audience in Duke Bluebeard's Castle. CLCWeb: Comparative Literature and Culture 1.4. Article 6, 1999. URL: <https://doi.org/10.7771/1481-4374.1056>
43. Smullens S. K. Five Cycles of Emotional Abuse: Codification and Treatment of an Invisible Malignancy, 2021 URL: https://cdn.ymaws.com/www.naswma.org/resource/resmgr/imported/FCE_emotionalAbuse.pdf Tazudeen Rasheed. Béla Bartók's Dissonant Ecologies: Nonhuman Sound in Bluebeard's Castle. Modernism/Modernity Print Plus 4.2, 2019. URL: <https://doi.org/10.26597/mod.0122>
44. Savitsky, Bella et al. "The surfacing portion of the Iceberg of the Domestic Violence Phenomenon-data from the Israeli National Trauma Registry." *Israel journal of health policy research* vol. 10,1 69. 2 Dec. 2021, URL: <https://doi:10.1186/s13584-021-00499-1>
45. San-Francisco joins the growing world of small operas. Веб-сайт. URL: <https://www.nytimes.com/2016/04/02/arts/music/san-francisco-joins-the-growing-world-of-small-operas.html>